

Praktyczne aspekty diagnozy i pomocy logopedycznej dzieciom /uczniom z afazją

Interpretacja uregulowań prawnych

Diagnoza afazji dla celów wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, które umożliwia dzieciom z afazją zapewnienie stosownych form pomocy w placówkach oświatowych nadal jest przedmiotem wielu dylematów zarówno specjalistów podejmujących się diagnozy, jak i specjalistów realizujących zalecone formy pomocy – rewalidację lub zajęcia logopedyczne.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na afazję wydawane jest przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne na wniosek rodziców. Afazja wymaga diagnozy wielospecjalistycznej. Do wydania orzeczenia przez zespół orzekający konieczna jest diagnoza medyczna. W praktyce wymagane jest od rodziców dostarczenie stosownego zaświadczenia lekarskiego. Do wniosku o orzeczenie załącza się wyniki badań lekarskich, logopedycznych, psychologicznych i pedagogicznych wykonane w poradni, która wydaje orzeczenie lub w innej placówce. Logopeda jako specjalista, który jest kompetentny, aby postawić wstępną diagnozę afazji może za pośrednictwem rodziców poprosić o konsultację neurologiczną i dostarczenie diagnozy neurologa na potrzeby zespołu orzekającego.

Diagnoza logopedyczna może być dokonana w oparciu o standardy postępowania logopedycznego ogłoszone przez Polskie Towarzystwo Logopedyczne. W odniesieniu do diagnozy afazji dla potrzeb orzecznictwa w poradniach psychologiczno – pedagogicznych przydatne będą standardy autorstwa dr hab. Jolanty Panasiuk (Panasiuk 2008);

1. Standard postępowania logopedycznego w afazji.
2. Standard postępowania w przypadku niedokształcenia mowy o typie afazji.

PZL podjął sukcesywne i komplementarne działania na rzecz poprawy dostępności specjalistycznej pomocy logopedycznej dzieciom/uczniom z afazją, kierując wnioski i opinie do Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz do Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

W 2013 roku wnioskowano do CKE o rozszerzenie katalogu sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu i egzaminów. W konsekwencji uwzględniono opinię opracowaną przez ekspertów PZL i rozszerzono katalog dostosowań na sprawdzianach i egzaminach szkolnych dla dzieci z afazją. Wskazania zamieszczone są w corocznie aktualizowanym i ogłaszanym na stronie <http://www.cke.edu.pl/> Komunikacie dyrektora CKE. Aktualnie obowiązuje: Komunikat dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 7 września 2015 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016.

Odpowiednio dla wszystkich etapów kształcenia - od sprawdzianu przeprowadzonego na koniec szkoły podstawowej poprzez egzamin gimnazjalny do egzaminu maturalnego, sposoby dostosowania zamieszczono w Komunikatach w Tabeli nr 1.

W przypadku sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego w opracowano je w następującej formule:

„Uprawnieni do dostosowania V. Uczniowie z afazją (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego) mają prawo do dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016:

1. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszyte zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.

2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. Komunikatu.

3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu lub czytaniu. W przypadku zdających z afazją nauczyciel wspomagający może udzielać dodatkowych wyjaśnień dotyczących poleceń do zadań oraz instrukcji dla zdającego (nie samych zadań). Arkusz dla nauczyciela wspomagającego musi być zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r. W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz pkt V.5.).

4. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

5. Płyta CD do zestawów zadań z języka obcego nowożytnego z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie, zamówiona w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 30 listopada 2015 r. Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt. V.2. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania sprawdzianu o 25 minut oraz egzaminu gimnazjalnego o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).

6. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

7. Możliwość udzielenia zdającemu dodatkowych wyjaśnień dotyczących treści poleceń egzaminacyjnych (ale nie treści samych zadań, w tym tekstów) przez nauczyciela wspomagającego.”

Ministerstwo Edukacji Narodowej w odpowiedzi na wnioski PZL ws. rozszerzenia możliwości wydawania orzeczeń dzieciom/uczniom nie tylko wyłącznie dzieciom z afazją motoryczną, lecz także afazją motoryczną wystosowało następujące opinie:

2015

– uzyskano wykładnię powiązanych przepisów oświatowych przez Departament Zwiększania Szans Edukacyjnych MEN

1. Ze stanowiska MEN wynika, że w orzeczeniach wydawanych przez poradnie obecnie nie jest wymagane używanie określenia „niepełnosprawność ruchowa w tym afazja”, wystarczy użycie określenia „afazja”, popartego diagnozą lekarską. Przepisy oświatowe nie określają specjalizacji lekarza diagnozującego afazję.

2. Zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych w tym poradniach specjalistycznych w zależności od potrzeb mają możliwość wskazania, że dziecko wymaga wsparcia specjalisty – neurologopedy.

Wdrażanie rozwiązań wynikających z powyższych interpretacji umożliwia udzielanie pomocy logopedycznej adekwatnie do potrzeb uczniów i kompetencji specjalistów. Dla skutecznego wspierania dzieci i młodzieży z afazją i niedokształceniem mowy o typie afazji

istotne jest odwoływanie się do aktualnych regulacji prawnych obowiązujących w systemie oświaty.

Źródła:

1. Panasiuk J., Standard postępowania logopedycznego w afazji, w; Logopedia Tom 37, 2008, s. 255
2. Panasiuk J., Standard postępowania logopedycznego w przypadku alalii i niedokształcenia mowy o typie afazji, w; Logopedia Tom 37, 2008, s. 69
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (**Dz.U. 2008 nr 173 poz. 1072**)
5. Rozporządzenie MEN z dnia 24 lipca 2015 roku w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (**Dz.U. 2015 poz. 1113**)
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (**Dz.U. 2013 poz. 532**)
7. Komunikaty dyrektora CKE ogłaszane co roku w sierpniu lub wrześniu

Milena Stasiak
Logopeda
Poradni
Psychologiczno-Pedagogicznej
w Krzyżu Wlkp.